

СВІТОВИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНАЛЬНИХ ФІНАНСІВ

Саватська О.М.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Круковська С.І.

студентка 1 курсу магістратури «Фінанси, банківська справа та страхування»

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

Обраний Україною євроінтеграційний вектор розвитку вимагає глибокого вивчення досвіду інших держав у частині забезпечення належного рівня функціонування місцевого самоврядування [1].

Саме тому доцільним є вивчення світового досвіду формування бюджетного потенціалу регіональних фінансів, (перш за все, в країнах Центральної та Східної Європи). Різні світові держави мають різні територіально-адміністративні, етнічні, соціальні, історичні умови, які визначають формування взаємовідносин між рівнями влади в бюджетній сфері. У відповідності з цими умовами, кожна країна світу розв'язує питання бюджетного устрою індивідуально.

Слід відзначити, що в європейських країнах дуже різняться показники частки доходів місцевих бюджетів у ВВП. Так, найбільше перерозподіляється ВВП через місцеві бюджети у Данії (37,5%), Швеції (25,8%), Фінляндії (23%). Польща, Великобританія, Чехія, Угорщина мають значення цього показника в межах 10–15%. А такі країни, як Австрія, Німеччина, Бельгія, Словенія, Іспанія, перерозподіляють через місцеві бюджети від 5% до 10% ВВП. Отже, у всіх трьох групах є абсолютно різні за рівнем розвитку країни [2, с. 51].

Що стосується відношення між частками доходів місцевих бюджетів у ВВП і в структурі зведеного бюджету та аналогічними частками видатків, то

необхідно зазначити, що в країнах Європейського Союзу ці дані майже однакові: в середньому частка доходів та видатків місцевих бюджетів у ВВП становить 11,6%; частка доходів у загальному бюджеті – 25,7%, видатків – 23,9%.

Таблиця 1

Основні форми побудови бюджетних систем у світі

Країни-представники	Характеристика групи
Федеративні держави – Австралія, Канада, США; унітарні – Великобританія та Японія	Значна самостійність регіональної та місцевої влади, що опирається на широкі податкові повноваження
Країни Північної Європи, а саме Данія, Норвегія, Швеція і Фінляндія	Висока частка участі регіональної та місцевої влади у фінансуванні соціальних витрат
Федеративні держави Західної Європи, а саме Австрія, Німеччина, Швейцарія	Істотна автономність бюджетів різного рівня разом з розвиненою системою їх взаємодії та співробітництва
Бельгія, Франція, Греція, Італія, Нідерланди, Португалія, Іспанія	Низький рівень автономності місцевих бюджетів, залежність від центрального бюджету

Джерело: побудовано авторами на основі [3].

Якщо звернутись до досвіду Польщі, яка вдало здійснила реформи з бюджетної децентралізації, то стає очевидним, що на всіх трьох рівнях місцевого самоврядування (воєводства – повіти – гміни) також спостерігається майже повна відповідність у структурі доходів та видатків. Слід зазначити, що серед всіх Східних країн Європейського Союзу в Польщі перерозподіляється через місцеві бюджети найбільший розмір ВВП: доходи місцевого уряду становили в 2014 році 12,9–13,7% ВВП, видатки місцевого уряду – 13,2–14,9% ВВП. В Чехії ця цифра дещо менша: 10,9–12,0% ВВП та 11,3–12,3% ВВП, в Румунії – 9,1–9,7% ВВП та 9,0–10,3% ВВП, а в Болгарії вона є найнижчою – 6,7–8,9% ВВП та 6,6–9,0% ВВП відповідно [2].

В 2014 році доходи зведеного бюджету Польщі включали доходи державного бюджету 283,5 млрд. злотих (59,3%) та доходи місцевих бюджетів 194,3 млрд. злотих (40,7%). В доходах місцевих бюджетів 50,7% займали власні доходи, 22,9% – цільові дотації, 26,4% – субвенції.

Отже, на сучасному етапі питання проведення реформи у сфері місцевих фінансів шляхом децентралізації бюджетних ресурсів є одним з ключових завдань на шляху модернізації економіки України. Але ж необхідно зазначити, і досвід зарубіжних країн переконливо про це свідчить, що самі по собі централізація або децентралізація повноважень та фінансових ресурсів не є запорукою фінансової стійкості регіонів, водночас, фактично в світі немає універсальної оптимальної моделі розподілу доходів і видатків між бюджетами різних рівнів.

Крім того, вищевикладене дає підстави для висновку, що для того, щоб забезпечити своєчасне та якісне фінансування видатків на місцях, Україні необхідно збільшувати питому вагу місцевих бюджетів у зведеному бюджеті, поступово наближуючи її до загальноєвропейського рівня.

Література:

1. Савастеева О.М., Круковська С.І. Можливості імплементації досвіду розвинених країн щодо виконання місцевих бюджетів у вітчизняних реаліях. *Збірник матеріалів V Міжнародної наук. – практ. конф. "Фінансові аспекти*

розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи" Одеса: ОНУ імені І.І.Мечникова. 2017. с.275-277.

2. Пріоритети реформування та напрями перспективного розвитку міжбюджетних відносин в умовах бюджетної децентралізації в Україні. К. : НІСД, 2015. 80 с.

3. Буряченко А. Функціональна децентралізація та вдосконалення системи бюджетних відносин. *Фінанси України*. 2014. № 2. С. 19–29.
